

Stor tillit til det profesjonelle skjønnet

Thomas Dahl

Statistikk, kunstig intelligens og profesjonelt skjønn: om ulike former for kunnskaping

Oslo: Universitetsforlaget, 2022

270 s.

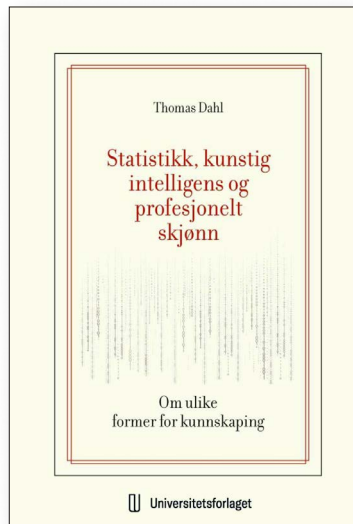
ISBN 978-82-15-05770-5

Michael 2023; 20: 95–6.

Statistikk, kunstig intelligens og profesjonelt skjønn er tre interessante felt, ikke minst i kombinasjon. Hva er forholdet mellom dem? Hvordan bør det være? Hvordan kan og bør profesjonelle bruke statistikk og kunstig intelligens?

Dette er ikke en bok om profesjonelt skjønn, men en historisk gjennomgang av utviklingen av statistikk, datamaskinen og kunstig intelligens. Halvparten av boka er viet statistikkhistorie. Delen om kunstig intelligens og maskinlæring utgjør den nest største bolken, mens resten omhandler «kunnskaping» og ulike kunnskapstyper. Omtalen av profesjonalitet og profesjonelt skjønn er kort og overfladisk.

Forfatteren Thomas Dahl er sivilingeniør, har doktorgrad i vitenskapsstudier og arbeider som professor ved Program for lærerutdanning, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU). Hans hensikt er kanskje ikke å drøfte hva profesjonelt skjønn består i, men å innføre den profesjonelle i en kunnskap som vi i det moderne samfunnet i økende grad har bruk for. Det gjelder ikke minst maskinlæring og kunstig intelligens. Det kan være nyttig

for mange av oss, men jeg er usikker på hvor klok man blir etter å ha lest dette.

Dahl gjør et poeng av at statistikkpionerer som Quetelet (1796–1874) og Fisher (1890–1962) hadde objektiv kunnskap og absolutt sannhet som mål for vitenskapen, og at dette avslører en feilaktig forståelse av kunnskap. Jeg synes ikke det er rettferdig å bruke historisk kontekstløse utsagn som argument for at de statistiske metodene de utviklet også representerer feilaktige tenkemåter. Historien er full av eksempler på mennesker som har bidratt med vesentlige innsikter på noen områder og samtidig hatt forfeilede ideer på andre.

Den kritiske beskrivelsen av de tidlige statistikerne kontrasteres mot Florence Nightingale (1820–1910), som også var en pioner i bruk av statistikk. Måten hun er omtalt på er svært forskjellig fra omtalen av statistikerne. Hun bruker kunnskapen til å hjelpe de syke, og slik fremstår hun som et bedre menneske enn statistikerne.

Jeg tror at forfatterens intensjon – å vise at maskiner ikke er mennesker og statistikk ikke sannhet – har ført til en vel tendensiøs presentasjon både av personer og perspektiver. Daniel Kahneman (han med *Tenke, ført og langsomt*) blir for eksempel tillagt en blind tro på at maskiner kan gi oss den absolutte sannhet. Jeg leser imidlertid Kahnemans argumentasjon som å handle om hvordan vi kan redusere feil i menneskelige skjønnsvurderinger, et tema som Dahl knapt berører.

Forfatteren advarer mot å stole for mye på teknologien. Kunnskap som bygger på matematikk har en tendens til å få høyere tillitsstatus enn annen kunnskap. At statistikk også representerer tenkemåter som kan legge seg som en mare på de levendes hjerne, for å parafrasere Marx, er også vesentlig. Men her ville jeg likt å få litt balanse, hva annet «ligger over våre hjerner» og bidrar til godt eller dårlig skjønn? Kanskje Kahneman har rett i at kunstig intelligens kan hjelpe oss til å avsløre våre egne feil.

Berit Horn Bringedal
berit.bringedal@lefo.no

Berit Horn Bringedal er sosiolog, dr.polit. og arbeider som seniorforsker i Legeforskningsinstituttet.